

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«РОЖИЩЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЛЬВІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА
БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С. З. ГЖИЦЬКОГО»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням педагогічної ради коледжу

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Освітньо-професійна програма Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство
та ветеринарна медицина

Спеціальність Н2 Тваринництво

Освітньо-професійний ступінь Фаховий молодший бакалавр

Рожище
2025

Укладач:

Ірина БЄЛОВА - відповідальна за навчально-виробничу практику; викладач спеціальних дисциплін вищої категорії, викладач-методист

Програма практики освітньо-професійної програми Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва розроблена з метою забезпечення цілісної, системної та послідовної підготовки здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю Н2 Тваринництво. Програма визначає послідовність формування загальних і фахових компетентностей та програмних результатів навчання; передбачає поетапне формування у здобувачів освіти здатності до здійснення професійної діяльності.

Реалізація програми практики сприяє підготовці конкурентоспроможного фахівця, здатного до ефективної професійної діяльності, безперервного професійного розвитку та успішної адаптації до сучасних вимог ринку праці.

Розглянуто і схвалено
на засіданні циклової комісії
технологічних дисциплін
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.
Голова циклової комісії Ольга ЧИЖЕВСЬКА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	4
2. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ.....	6
3. ВИДИ ПРАКТИКИ, ЇХ РОЗПОДІЛ І ТРИВАЛІСТЬ.....	7
4. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ.....	9
4.1. БАЗИ ПРАКТИКИ.....	9
4.2. ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ПРАКТИК.....	9
5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ.....	11
6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	12
6.1. ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА.....	12
6.2. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИРОБНИЧОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ.....	13
7. ЗМІСТ ПРАКТИК.....	14
7.1. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА.....	14
7.2. ВИРОБНИЧІ ПРАКТИКИ.....	36
7.2.1. ВИРОБНИЧА ТЕХНОЛОГІЧНА ПРАКТИКА.....	36
7.2.2. ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА.....	39

ВСТУП

Практична підготовка здобувачів освіти у ВСП «Рожищенський фаховий коледж імені С. З. Гжицького» є невід'ємною формою організації освітнього процесу та обов'язковою складовою освітньо-професійної програми. Вона забезпечує нерозривний зв'язок теоретичних знань із реальними виробничими процесами та відіграє важливу роль у формуванні професійної компетентності молодого фахівця, якої вимагає сучасний ринок праці.

Програма практики (далі - Програма) є основним навчально-методичним документом у коледжі, що визначає проведення практик здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності Н2 Тваринництво за освітньо-професійною програмою Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Вона є основою для складання програм навчальної практики з окремих освітніх компонентів.

Програма регламентує мету та зміст видів практики, визначає їх послідовність і терміни, встановлює обов'язки здобувачів освіти й керівників практики, а також порядок проведення, оформлення та подання звітної документації і критерії оцінювання результатів.

Дана Програма укладена у відповідності до:

- Положенням про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України 02 травня 2023 року № 510);
- Положенням «Про організацію освітнього процесу у ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ ім. С. З. Гжицького»;
- Положенням «Про практичну підготовку здобувачів освіти ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ ім. С. З. Гжицького»;
- освітньо-професійної програми Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва;
- діючого навчального плану.

У програмі практики визначено цілі і завдання практичної підготовки здобувачів освіти на підставі нормативного змісту, сформульованого у термінах результатів навчання у Стандарті фахової передвищої освіти спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 30 грудні 2021 року №1478.

Мета програми: забезпечення єдиного комплексного підходу до організації всіх видів практики у коледжі, їх системності, неперервності і послідовності навчання здобувачів освіти.

1. КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

За час проходження практики за освітньо-професійною програмою Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва здобувач освіти ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ ім. С. З. Гжицького» має набути таких компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів зоотехнії та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовуючи різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Загальні компетентності (ЗК)

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність до застосування знань з морфологічних і фізіологічних особливостей сільськогосподарських тварин.

СК2. Здатність забезпечувати підготовку кормів та раціональну годівлю сільськогосподарських тварин.

СК3. Здатність до застосування прийомів та методів розведення сільськогосподарських тварин.

СК4. Здатність використовувати методи та технології відтворення сільськогосподарських тварин.

СК5. Здатність проводити аналіз виробничоекономічної діяльності, вести звітно-облікову і технологічну документацію виробничого підрозділу.

СК6. Здатність організувати роботу структурного підрозділу з виробництва і переробки продукції тваринництва з дотриманням норм охорони праці, біобезпеки у професійній діяльності.

СК7. Здатність проводити заходи щодо захисту здоров'я та забезпечення благополуччя сільськогосподарських тварин.

СК8. Здатність до проведення контролю щодо безпечності і якості сировини, напівфабрикатів і готової продукції тваринництва.

СК9. Здатність використовувати професійні знання та навички з технологічних процесів переробки тваринницької сировини і виготовлення готової продукції.

СК10. Здатність до використання нормативної та технологічної документації у професійній діяльності.

СК11. Здатність використовувати технологічне обладнання при виробництві і переробці продукції тваринництва.

СК12. Здатність забезпечувати зберігання, транспортування і реалізацію сировини і готової продукції тваринництва.

СК13. Здатність використовувати професійні знання та навички з технології виробництва продукції тваринництва.

Нормативний зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

РН1. Спілкування державною та іноземною мовами, у тому числі з професійних питань.

РН2. Застосовувати інформаційні та комунікаційні технології в обсязі, достатньому для здійснення професійної діяльності.

РН3. Знати свої права, як члена суспільства, цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН4. Використовувати технології кормовиробництва, утримання, годівлі, розведення і відтворення тварин у професійній діяльності.

РН5. Використовувати особливості анатомічної будови тіла і фізіології сільськогосподарських тварин у технологічних процесах виробництва і переробки продукції тваринництва.

РН6. Застосовувати основи систем обліку, планування і контролю затрат виробництва продукції тваринництва та визначити її економічну ефективність.

РН7. Забезпечувати дотримання норм охорони праці, виробничої санітарії та біобезпеки, що поширюються на професійну діяльність.

РН8. Проводити планування і організацію робіт у виробничому підрозділі з дотриманням трудової та технологічної дисципліни.

РН9. Забезпечувати реалізацію заходів щодо захисту здоров'я сільськогосподарських тварин.

РН10. Здійснювати контроль якості сировини та продукції тваринництва.

РН11. Організувати окремі технологічні процеси виготовлення продукції тваринництва з дотриманням вимог виробничої санітарії.

РН12. Використовувати у професійній діяльності нормативно-правові документи з технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

PH13. Використовувати обладнання, засоби автоматизації та механізації під час виробництва і переробки продукції тваринництва.

PH14. Забезпечувати вимоги до режимів і термінів зберігання, умов транспортування, підготовки до реалізації сировини і готової продукції тваринництва.

PH15. Знати основи технологій виробництва продукції свинарства, скотарства, птахівництва, конярства.

PH16. Знати основи технологій виробництва продукції дрібних тварин і інших галузей тваринництва.

2. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою практики є:

- закріплення й поглиблення знань, отриманих здобувачами освіти в процесі теоретичного навчання;

- набуття, закріплення та вдосконалення професійних умінь й навичок за спеціальністю;

- розвиток професійних компетентностей, необхідних для майбутньої фахової діяльності;

- формування та розвиток уміння здобувачів освіти приймати самостійні рішення в умовах реального виробництва;

- оволодіння сучасними методами, формами організації праці та засобами праці в галузі технологій виробництва і переробки продукції тваринництва;

- розвиток організаторських, і комунікативних здібностей.

Формування **цілей та завдань** кожного виду практики ґрунтується на змістовному аналізі обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів спеціальної підготовки за освітньо-професійною програмою відповідно до навчального плану та визначається у переліком компетентностей, якими має володіти здобувач освіти під час проходження практики.

Завданнями практики є:

- закріплення теоретичних знань з технологій виробництва і переробки продукції тваринництва;

- набуття необхідних фахових компетентностей зі спеціальності;

- застосування теоретичних знань для формування практичних умінь під час розв'язання виробничих ситуацій;

- набуття навиків ведення первинної, облікової та звітної документації;

- оволодіння правилами біобезпеки та санітарно - гігієнічними нормами, що застосовуються у технологіях виробництва і переробки продукції тваринництва;

- формування відповідального ставлення до професійної діяльності та дотримання етичних норм поведіння з тваринами;

- розвиток організаторських і управлінських умінь та навичок роботи в колективі.

3. ВИДИ ПРАКТИКИ, ЇХ РОЗПОДІЛ І ТРИВАЛІСТЬ

Видами практичної підготовки здобувачів освіти у ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ ім. С. З. Гжицького» є:

- навчальна практика;
- виробнича технологічна;
- переддипломна;

Перелік усіх видів практик для освітньо-професійної програми, їх послідовність, форми, тривалість і строки проведення визначаються в навчальних планах.

Навчальним планом підготовки здобувачів освіти освітньо-професійної програми Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва фахової передвищої освіти спеціальності Н2 Тваринництво 2025 року набору передбачені наступні види практик (табл. 1, 2).

Практична підготовка

Таблиця 1

Код ОК	Види практики	Кількість кредитів ЄКТС
ОК 30	Навчальна практика	23
ОК 31	Виробнича технологічна практика	9
ОК 32	Переддипломна практика	9
Разом		41

Тривалість практики за навчальним планом

Таблиця 2

Код ОК	Назва практики	Семестр	Обсяг практики	
			Кредитів ЄКТС	Годин
Навчальна практика				
ОК30	Комплексна навчальна практика з технології виробництва і переробки продукції тваринництва			
ОК30/1	Ознайомлювальна практика	3	1	30
ОК30/2	Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин	3	1	30
ОК30/3	Розведення сільськогосподарських тварин	4	1	30
ОК30/4	Штучне осіменіння сільськогосподарських тварин	5	2	60
ОК30/5	Годівля сільськогосподарських тварин	5	2	60
ОК30/6	Технологія виробництва молока і яловичини	6,7	3	90
ОК30/7	Технологія виробництва продукції	6,7	3	90

	свинарства			
ОК30/8	Технологія виробництва продукції птахівництва	8	2	60
ОК30/9	Конярство	6	1	30
ОК30/10	Технологія переробки продукції тваринництва з основами виробничої санітарії	8	3	90
ОК30/11	Технологія виробництва продукції дрібних тварин і інших галузей тваринництва	7	3	90
ОК30/12	Технологія вирощування і переробки риби та морепродуктів	8	1	30
	<i>Всього навчальної практики</i>		23	690
Виробнича практика				
ОК31	Виробнича технологічна практика	6,7	9	270
ОК32	<i>Переддипломна практика</i>	8	9	270
	<i>Всього виробничої практики</i>		18	540

Навчальним планом підготовки здобувачів освіти освітньо-професійної програми Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва фахової передвищої освіти спеціальності Н2 Тваринництво 2025 року набору (скорочений термін навчання) передбачені наступні види практик (табл. 3).

Таблиця 3

Код ОК	Назва практики	Семестр	Обсяг практики	
			Кредитів ЄКТС	Годин
Навчальна практика				
ОК30	Комплексна навчальна практика з технології виробництва і переробки продукції тваринництва			
ОК30/1	Ознайомлювальна практика	1	1	30
ОК30/2	Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин	1	1	30
ОК30/3	Розведення сільськогосподарських тварин	2	1	30
ОК30/4	Штучне осіменіння сільськогосподарських тварин	3	2	60
ОК30/5	Годівля сільськогосподарських тварин	3	2	60
ОК30/6	Технологія виробництва молока і яловичини	4,5	3	90
ОК30/7	Технологія виробництва продукції свинарства	4,5	3	90

ОК30/8	Технологія виробництва продукції птахівництва	6	2	60
ОК30/9	Конярство	4	1	30
ОК30/10	Технологія переробки продукції тваринництва з основами виробничої санітарії	6	3	90
ОК30/11	Технологія виробництва продукції дрібних тварин і інших галузей тваринництва	5	3	90
ОК30/12	Технологія вирощування і переробки риби та морепродуктів	6	1	30
	<i>Всього навчальної практики</i>		23	690
Виробнича практика				
ОК31	Виробнича технологічна практика	4,5	9	270
ОК32	<i>Переддипломна практика</i>	6	9	270
	<i>Всього виробничої практики</i>		18	540

Зміст усіх видів практик визначається програмами практик, які розробляються згідно з навчальним планом і затверджується відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ ім. С. З. Гжицького» .

4. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

4.1. Бази практики:

Навчальна практика проводиться:

- в обладнаних кабінетах, лабораторіях коледжу;
- у навчально-виробничому господарстві коледжу;
- у навчальній клініці коледжу;

У виробничих умовах на базі:

➤ сільськогосподарських підприємств(господарств) різних форм господарювання, які займаються вирощуванням сільськогосподарських тварин, птиці, кролів, звірів, риби, бджіл.

- на молоко - і м'ясопереробних підприємствах.

Виробнича технологічна і переддипломна практики проводиться на базі сільськогосподарських підприємств(господарств) різних форм господарювання, племінних об'єднаннях, птахофабриках, молокозаводах, м'ясокомбінатах тощо.

З базами практики(підприємствами, установами, організаціями, фізичними особами-підприємцями) коледж укладає договори визначеної форми на період до 5 років або на період практики.

Затвердження баз практики здійснює директор коледжу з урахуванням таких критеріїв:

- спроможність бази забезпечити виконання завдань програми практики;
- дотримання вимог з охорони праці і техніки безпеки;

➤ наявність належних соціально-побутових умов для перебування здобувачів освіти-практикантів.

Здобувачі освіти з дозволу циклової комісії ветеринарних дисциплін можуть самостійно підбирати місце проходження практики і пропонувати його для використання.

4.2. Порядок організації виробничих практик.

4.2.1. Організацію та проведення практичної підготовки здобувачів освіти забезпечує директор коледжу (окрім випадків, зазначених у пункті 4.9).

4.2.2. Загальну організацію практичної підготовки та контроль за її проведенням у коледжі здійснює відповідальний за навчально-виробничу практику.

До початку виробничої технологічної і переддипломної практики відповідальний за навчально-виробничу практику:

- узгоджує з базами практики укладання договорів, кількість здобувачів освіти, яким база практики має можливість забезпечити виконання програми практики та безпечні умови праці; побутові умови проживання;

- здійснює організаційну роботу перед відрядженням здобувачів освіти на практику: знайомить з базовими підприємствами, програмами практики, надає необхідні документи(направлення, програму практики, календарний план, звіт-щоденник, методичні рекомендації та ін.);

- проводить інструктаж з охорони праці і техніки безпеки;

- повідомляє про систему звітності і оцінювання результатів практики;

- контролює прибуття здобувачів освіти на практику, дотримання ними правил внутрішнього трудового розпорядку;

- у складі комісії бере участь у контрольних заходах за результатами практики;

- доповідає на засіданнях педагогічної ради про результати практичного навчання здобувачів освіти та вносить пропозиції щодо їх покращення.

4.2.3. Навчально-методичний супровід, керівництво і контроль за виконанням програми практики забезпечує циклова комісія ветеринарних дисциплін.

Керівниками навчальної практики є викладачі спеціальних освітніх компонентів. До керівництва виробничою технологічною і переддипломною практикою наказом директора призначаються досвідчені викладачі спеціальних освітніх компонентів, які брали безпосередню участь в освітньому процесі.

Керівник виробничої практики від коледжу бере участь у підготовці здобувачів освіти до практики:

- знайомить з методичними рекомендаціями щодо порядку виконання завдань програми практики;

- упродовж практики надає консультативну допомогу щодо оформлення звітної документації;

- перевіряє якість виконання завдань програми практики;

- рецензує звітну документацію здобувача освіти;

- складає звіт про результати перевірки і подає комісії коледжу на контрольний захід (залік).

4.2.4. **Керівники баз практики** зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики, дотримання правил і норм охорони праці, безпеки життєдіяльності і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

Під час проходження практики здобувачі фахової передвищої освіти та керівники практики від закладу освіти повністю підпорядковуються внутрішньому трудовому розпорядку бази практики. Обов'язки керівників бази практики зазначені в окремих розділах укладених договорів.

4.2.5. Здобувачі освіти зобов'язані:

до початку практики

- отримати консультації від викладача-керівника практики від коледжу щодо виконання програми практики, оформлення звітної документації;

- прибути вчасно на місце проходження практики;

під час практики:

- під контролем керівника практики у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;

- дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;

- регулярно заповнювати звітну документацію;

після практики:

- своєчасно прибути з практики;

- здати на перевірку і рецензування звітну документацію;

- захистити звітну документацію перед комісією коледжу у визначені терміни.

4.2.6. Перед початком виробничої технологічної і переддипломної практики директор коледжу наказом про її проведення затверджує:

- список здобувачів фахової передвищої освіти, які направляються для проходження практики із зазначенням баз та строків практики;

- призначає керівників практики від коледжу.

4.2.7. Під час проведення навчальної практики може здійснюватись поділ академічної групи на підгрупи відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України № 686 від 18.06.2021р.4.8. Тривалість аудиторної роботи здобувача фахової передвищої освіти під час проведення навчальної практики не повинна перевищувати 24 академічних годин на тиждень. Тривалість робочого часу здобувача освіти під час проведення виробничої практики не повинна перевищувати тривалості робочого дня з урахуванням віку здобувача освіти відповідно до законодавства.

5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

5.1. Після закінчення кожної практики здобувачі освіти звітують про виконання завдань для самостійної роботи та індивідуальних завдань, передбачених програмою практики. Під час навчальної практики здобувачі освіти ведуть щоденники, де фіксують дату, місце проведення практики, мету, завдання та зміст теми. Керівник практики проводить поточне оцінювання кожної теми та виставляє підсумкову оцінку.

5.2. Обов'язковою формою звітності здобувача освіти за результатами виробничої технологічної та переддипломної практики є письмовий звіт з практики(з оцінкою, підписом керівника практики, характеристикою з бази практики), який здобувач освіти здає викладачу-керівнику практики для перевірки, оцінювання і рецензування упродовж трьох днів після її завершення. Структура та вимоги до звіту з практики, а також інші форми звітності визначаються Положенням про організацію

освітнього процесу у ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З.Гжицького» і програмою практичної підготовки. Завершення виробничих практик відбувається шляхом захисту звіту (з диференційованою оцінкою) перед комісією коледжу. До складу комісії входять відповідальний за навчально-виробничу практику, викладачі - керівники практики від коледжу, викладачі циклової комісії, які викладали практикантам спеціальні освітні компоненти. До складу комісії можуть бути включені керівники практики з виробництва.

5.3. Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості та до індивідуального навчального плану здобувача освіти. Оцінка результатів практики враховується у загальному рейтингу успішності, що формується при підведенні підсумків наступного семестрового контролю.

5.4. Здобувачу освіти, який не виконав програму навчальної чи виробничої практики (без поважних причин) або за результатами такої практики отримав негативну оцінку, надається право на проходження цієї практики повторно після виконання умов визначених Положенням про організацію освітнього процесу у ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С. З. Гжицького».

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Оцінювання усіх видів практичної підготовки проводиться за 4-бальною шкалою.

6.1. Оцінювання навчальної практики освітнього компонента

Оцінка за **навчальну практику** освітнього компонента ґрунтується на результатах поточного контролю, який передбачає:

- перевірку знань теоретичного матеріалу з тем освітнього компонента;
- оцінювання якості виконання кожного завдання практики;
- наявність творчого(нестандартного) підходу до виконання завдань практики;
- оцінювання якості виконання самостійної роботи;
- належне оформлення щоденника практики.

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»-відмінно	Здобувач освіти ґрунтовно засвоїв теоретичний матеріал з освітнього компонента, вміло застосовує його для виконання практичних завдань і самостійної роботи, продемонстрував високий рівень сформованості практичних умінь і навичок, здатність аналізувати результати діяльності і робити аргументовані висновки, виявив ініціативний підхід до виконання завдань практики, належним чином оформив щоденник.
«4»-добре	Здобувач освіти загалом добре засвоїв теоретичний матеріал з освітнього компонента та переважно правильно використовує його для виконання практичних завдань і

	самостійної роботи, продемонстрував достатній рівень сформованості практичних умінь і навичок, здатність аналізувати результати діяльності з незначними неточностями, виявив елементи ініціативного підходу до виконання завдань практики, в основному належним чином оформив щоденник.
«3»-задовільно	Здобувач освіти засвоїв основний теоретичний матеріал з освітнього компонента; застосовує його для виконання практичних завдань і самостійної роботи з окремими помилками та з допомогою викладача, продемонстрував базовий рівень сформованості практичних умінь і навичок, має труднощі з аналізом результатів виконаної роботи та формулюванням висновків, виконував завдання практики без ініціативного підходу, щоденник практики оформлено з окремими недоліками.
«2»-незадовільно	Здобувач освіти не засвоїв або фрагментарно засвоїв теоретичний матеріал з освітнього компонента, не вміє застосовувати його для виконання практичних завдань і самостійної роботи, не продемонстрував сформованості практичних умінь і навичок, не здатний аналізувати результати виконаної роботи та робити обґрунтовані висновки, завдання практики виконував несистематично або не виконував у повному обсязі, не виявив відповідальності та ініціативного підходу, щоденник не оформлено або оформлено з порушенням вимог.

6.2. Оцінювання результатів виробничої технологічної та переддипломної практики

Оцінювання результатів виробничих практик оцінюється за такими показниками:

- рівень виконання програмних результатів, передбачених програмою практики;
- повнота та якість виконання програми практики(за матеріалами звіту-щоденника);
- дотримання встановлених термінів подання звіту-щоденника на перевірку і рецензування;
- відповідність оформлення звіту – щоденника вимогам закладу освіти;
- рівень виконання індивідуального завдання;
- характеристика керівника практики від бази практики щодо сформованості професійних компетентностей здобувача освіти;
- рівень аргументованості відповідей здобувача освіти під час захисту результатів практики перед комісією закладу освіти.

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»-відмінно	Програму виконано повністю, звіт-щоденник оформлено без зауважень, подано вчасно; індивідуальне завдання виконано самостійно, повністю та на високому рівні; характеристика від бази практики позитивна і засвідчує високий рівень професійних компетентностей; відповіді на запитання під час захисту повні, аргументовані, демонструють глибоке розуміння теми.
«4»-добре	Виконано більшість завдань програми, допускаються незначні помилки; дрібні недоліки в оформленні звіту-щоденника, вимоги дотримано частково; звіт подано вчасно, індивідуальне завдання виконано частково; характеристика від бази практики позитивна, засвідчує сформованість переважної більшості професійних компетентностей; відповіді на запитання під час захисту здебільшого аргументовані з незначними неточностями.
«3»-задовільно	Програму виконано частково, звіт-щоденник оформлено з помітними недоліками, помилками, вимоги дотримані частково; подано із запізненням; індивідуальне завдання виконано частково з допомогою керівника; характеристика від бази практики засвідчує про частково отримані професійні компетентності; відповіді під час захисту обмежені, частково аргументовані,
«2»-незадовільно	Програму практики виконано фрагментарно або не виконано; звіт-щоденник відсутній або оформлено, подано з істотними порушеннями або не подано; індивідуальне завдання не виконане або виконано формально; характеристика від бази практики негативна або відсутня; відповіді на запитання під час захисту відсутні або не аргументовані.

7. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Завдання навчальної практики - закріпити і поглибити знання, отримані здобувачами освіти під час вивчення відповідних освітніх компонентів, набуття необхідних умінь і навичок із спеціальності, а також підготовка до проходження технологічної та переддипломної практик.

ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНА ПРАКТИКА

Завдання практики: загальне ознайомлення з сільськогосподарським виробництвом, технологією виробництва продукції тваринництва і рослинництва, вирощуванням, збиранням, заготівлею і збереженням кормів, годівлею та

утриманням тварин, а також інших сільськогосподарських робіт.

Ознайомлювальну практику проводять на базі навчально-виробничого господарства коледжу, провідних сільськогосподарських підприємств та підприємств з переробки продукції тваринництва.

Керівництво практикою здійснюють викладачі спеціальних дисциплін.

Перед початком практики керівник розповідає здобувачам освіти про розвиток галузі сільського господарства, в якій вони будуть працювати, ознайомлює з технологічними процесами сільськогосподарського виробництва, обов'язками і правами майбутнього спеціаліста, демонструє послідовність виконання виробничих процесів. Перед виконанням кожного виду робіт викладач проводить інструктаж з охорони праці, техніки безпеки, особистої гігієни, виробничої санітарії та пожежної безпеки та робить записи і оформляє в журнал реєстрації інструктажів з охорони праці.

Очікувані результати навчання

Уміти:

- орієнтуватися в організаційній структурі підприємств з виробництва і переробки продукції тваринництва;
- визначати основні етапи виробництва і переробки продукції тваринництва;
- виконувати технологічні операції з годівлі, догляду за тваринами та первинної переробки продукції тваринництва;
- аналізувати технологічні процеси та оцінювати продуктивність тварин;
- дотримуватись вимог охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії при роботі з тваринами чи обладнанням.

1. Ознайомлення з навчально-виробничим господарством коледжу

Ознайомлення з природно-кліматичними умовами і економічним станом господарства навчального закладу, правилами внутрішнього розпорядку, обов'язками інженера-технолога, технолога, техника-технолога, завідуючого фермою, обліковця з обліку і реалізації тваринницької продукції. Вивчення загальних вимог охорони праці, правил виробничої санітарії, охорони довкілля.

2. Ознайомлення з виробничими процесами на фермі великої рогатої худоби

Інструктаж з охорони праці під час догляду за тваринами.

Ознайомлення з молочнотоварною фермою великої рогатої худоби. Аналіз кормової бази, організація використання пасовищ і зеленого конвеєра. Породи корів, їх коротка характеристика. Ознайомлення з технологією вирощування телят.

Організація машинного доїння корів. Виконання робіт з годівлі і догляду за тваринами, підтримання санітарного стану приміщень. Ознайомлення з первинною обробкою молока: очищення, охолодження, пастеризація.

3. Ознайомлення з виробничими процесами на свинофермі

Інструктаж з охорони праці під час роботи в кормоцеху.

Ознайомлення з приміщеннями свиноферми, групами свиней, їх переміщенням. Ознайомлення з роботою кормоцеху, підготовкою кормів до згодовування: миття, подрібнення, змішування, запарювання. Приготування кормів. Годівля тварин.

4. Ознайомлення зі службою ветеринарної медицини господарства закладу освіти

Ознайомлення зі службою ветеринарної медицини, навчальною клінікою ветеринарної медицини, аптекою ветеринарної медицини; пунктом штучного осіменіння тварин.

Участь у наданні першої лікувальної допомоги хворим тваринам, визначення температури, пульсу, дихання. Фіксація тварин.

Вивчення правил особистої гігієни та охорони праці під час фіксації тварин..

5. Виробничі екскурсії

Екскурсії в провідні сільськогосподарські підприємства регіону, підприємства з переробки продукції тваринництва, науково-дослідні установи. Вивчення технологій виробництва та переробки продукції тваринництва, а також ознайомлення з досвідом роботи селянських (фермерських) господарств.

АНАТОМІЯ І ФІЗІОЛОГІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН

Мета практики: визначення топографічного розташування внутрішніх органів, кісток, м'язів, суглобів, ділянок тіла тварини, показників фізіологічного стану тварин.

Очікувані результати навчання

Уміти:

- визначати топографічні розташування внутрішніх органів, м'язів, суглобів, великих зв'язок і судин у сільськогосподарських тварин;
- досліджувати моторну функцію шлунково-кишкового тракту в тварин, вимірювати температуру тіла тварин, скорочення м'язів, визначати ритми і тип дихання.

1. Остеологія і міологія

Ознайомлення з розподілом скелета на відділи і ланки. Вивчення типів кісток та будови кістки як органу. Ознайомлення із зв'язковим апаратом, видами з'єднання кісток на скелеті, на живих тваринах. Препарування м'язів тулуба, голови, кінцівок.

2. Система органів травлення та обмін речовин і енергії

Вивчення будови органів ротової порожнини, глотки, стравоходу, однокамерного, багатокаммерного шлунків, тонкого, товстого кишечника. Ознайомлення з моторною функцією травного тракту у тварин різних видів. Вивчення моторики тонкого і товстого відділів кишечника, рубця.

Спостереження за прийомом корму і води, актом відригування корму і газів у тварин різних видів. Вивчення роботи шлунково-кишкового тракту шляхом аускультативу.

Вимірювання температури тіла тварин. Демонстрація авітамінозних тварин.

3. Система органів дихання, кровообігу і лімфообігу, органів виділення і розмноження

Ознайомлення із топографією органів дихання та кровообігу. Визначення

кількості дихальних рухів у тварин, ритму дихання, типу дихання, Прослуховування тонів серця в тварин, дослідження пульсу.

Ознайомлення із топографією органів сечовиділення і розмноження.

РОЗВЕДЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН

Мета практики: визначення типів конституції, оцінювання екстер'єру, обчислення приростів, оволодіння технікою нумерації різних видів сільськогосподарських тварин.

Очікувані результати навчання

Уміти:

- проводити оцінювання екстер'єру і конституції різних видів сільськогосподарських тварин, користуватися вимірювальними інструментами, визначати індекси будови тіла сільськогосподарських тварин, аналізувати їх;
- обчислювати абсолютний, середньодобовий, валовий та відносний прирости тварин;
- проводити мічення, присвоювати клички тваринам та заповнювати форми зоотехнічного обліку.

1. Оцінювання екстер'єру та конституції різних видів сільськогосподарських тварин

Робота з вимірювальними інструментами для оцінювання екстер'єру різних видів сільськогосподарських тварин. Проведення окомірного оцінювання екстер'єру тварин. Обчислення індексів тілобудови сільськогосподарських тварин. Визначення типів конституції сільськогосподарських тварин за класифікацією М.Ф. Іванова, П.М. Кулешова та У. Дюрста.

2. Облік росту і розвитку сільськогосподарських тварин.

Показники контролю за ростом і розвитком

Ознайомлення з методами обліку росту сільськогосподарських тварин, технікою обчислення показників, побудова графіків, їх аналіз,

3. Племінний облік у тваринництві, мічення тварин і присвоєння їм кличок. Ідентифікація та реєстрація тварин

Заповнення документів первинного і племінного обліку, оволодіння технікою нумерації всіх видів сільськогосподарських тварин, присвоєння кличок, ознайомлення з планами племінної роботи. Ідентифікації і реєстрація тварин.

ШТУЧНЕ ОСІМЕНІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН І ПТИЦІ

Мета практики: набуття навичок з одержання, оцінювання якості, розбавлення, заморожування і розморожування сперми, підготовки самок до осіменіння, техніки штучного осіменіння самок різних видів сільськогосподарських тварин і птиці; огляд і дослідження статевих органів, визначення строків вагітності, діагностика

патологічних змін статевих органів, профілактика неплідності та яловості самок; ведення племінного і виробничого обліку, дотримання ветеринарно-санітарних правил.

Очікувані результати навчання

Уміти:

- організувати і обладнувати своє робоче місце, утримувати його відповідно до ветеринарно-санітарних вимог і кращих методів;
- проводити ветеринарно-профілактичні заходи щодо боротьби з неплідністю і яловістю;
- стимулювати статеву функцію тварин;
- вживати заходів щодо профілактики і лікування захворювань статевих органів самок;
- приймати від племпідприємств сперму, правильно транспортувати і зберігати її протягом всього періоду зберігання, розморожувати глибоко заморожену сперму і ембріони згідно з інструкцією;
- виявляти активну охоту самок сільськогосподарських тварин, вести облік;
- проводити згідно з діючими інструкціями всі операції з підготовки самок і обробки інструментів, обладнання, перевірки сперми плідників, штучного осіменіння, трансплантації ембріонів;
- у найоптимальніші строки проводити осіменіння самок сільськогосподарських тварин і птиці, трансплантацію ембріонів згідно з діючими інструкціями і планом штучного осіменіння;
- проводити діагностику вагітних самок;
- вести звітну і допоміжну документацію;
- дотримуватися ветеринарно-санітарних правил праці і пожежної безпеки.

1. Ознайомлення з господарством і пунктом штучного осіменіння, формами племінного та виробничого обліку, умовами годівлі, догляду і утримання всіх видів тварин

Ознайомлення з господарством: напрямок, місце розташування, кількість закріпленої землі та працівників, структура стада, породний склад і продуктивність тварин, вихід молодняку на 100 маток, провідні галузі, кормова база і забезпеченість поголів'я кормами, показники відтворення стада, економічні показники господарства і окремих ферм. Вивчення будови і обладнання пункту штучного осіменіння. Ознайомлення з формами звітності і допоміжною документацією, оплатою праці працівників на пункті, аналізом заплідненості тварин за останні роки.

Вивчення будови і обладнання пункту трансплантації ембріонів (за його наявності).

Вивчення умов годівлі та утримання тварин. Складання кормових раціонів для всіх видів плідників на зимовий і літній періоди. Догляд за тваринами (розчищення, обрізування ратиць та копит у тварин, провадження бугаїв - плідників за допомогою палиці-води́ла, чищення їх).

2. Техніка і способи взяття сперми, оцінювання її якості. Розбавлення, зберігання і транспортування сперми сільськогосподарських тварин

Вивчення будови штучних вагін і підготовка їх до взяття сперми в бугаїв, кнурів, жеребців і баранів. Оволодіння способами взяття сперми від плідників сільськогосподарських тварин і самців птиці; методами оцінювання сперми за густотою і рухливістю спермій за допомогою мікроскопа. Ознайомлення з режимом, графіком і порядком використання плідників. Загальне оцінювання якості сперми за кольором, запахом, консистенцією нормальної сперми і вибракуваної. Фарбування мазків для визначення відсотка мертвих, живих і патологічних форм спермій, визначення концентрації сперми. Ознайомлення із складом середовища для розбавлення сперми бугая, барана та порядком її зберігання за температури +2-4° С.

Вивчення методики приготування середовища і правил розбавлення сперми.

Ознайомлення зі способами розфасування сперми в скляні або пластмасові ампули, пробірки, флакони “соломинки” для заморожування. Написання етикеток, заповнення накладних (ордерів) на відправку сперми в господарствах (кличка, номер плідника, дата взяття сперми). Вивчення кріогенного обладнання і режиму зберігання замороженої сперми бугаїв-плідників на пункті, кріогенної апаратури, розморожування сперми та оцінювання її якості перед осіменінням.

3. Техніка штучного осіменіння самок сільськогосподарських тварин і птиці

Підготовка робочого місця техніки в манежі та лабораторії; обладнання та інструменти, які використовують під час штучного осіменіння; приготування розчинів, тампонів, серветок; обробка шприців-катетерів і піхвового дзеркала до і після осіменіння тварин, інструментів під час роботи в господарствах, де існує небезпека заразних хвороб; вивчення правил зберігання інструментів.

Використання одноразових пластмасових інструментів для штучного осіменіння тварин і виявлення самок в охоті.

Техніка осіменіння корів і телиць шприцом-катетером за допомогою піхвового дзеркала, цервікальним способом з ректальною фіксацією шийки матки, маноцервікальним способом. Епіцервікальний спосіб осіменіння телиць.

Техніка осіменіння овець, кіз, свиней, кобил і самок сільськогосподарської птиці.

Підготовка тварин до родів і організація утримання їх у післяродовий період; ведення обліку на пунктах штучного осіменіння сільськогосподарських тварин.

Складання календарного плану штучного осіменіння тварин із урахуванням їх фізіологічного стану і відтворювальної здатності на фермі, де є пункт штучного осіменіння.

Аналіз результатів роботи пункту штучного осіменіння тварин.

4. Клінічні дослідження статевих органів тварин.

Діагностика вагітності корів методом ректального дослідження, зовнішнім, рефлексологічним і лабораторним

Вивчення методики клінічного дослідження статевих органів тварин. Техніка

фіксації тварин у станках перед їх дослідженням.

Зовнішній огляд і пальпація статевих органів плідників для діагностики запалення, травматичних пошкоджень та інших відхилень від норми.

Зовнішнє і внутрішнє дослідження статевих органів самок. Визначення за зовнішнім оглядом клінічного стану статевих органів (наявність або відсутність ран, травм, абсцесів, запалення).

Вагінальний спосіб дослідження вагітності. Вибір корів для дослідження на тільність. Підготовка рук перед дослідженням. Проведення ранньої діагностики вагітності корів і визначення патологічних змін статевих органів самок методом ректального та вагінального дослідження, зовнішнім, рефлексологічним, лабораторним.

5. Заразні та незаразні хвороби статевих органів самок і самців.

Причини неплідності та яловості самок сільськогосподарських тварин і їх профілактика

Основні прийоми проведення ветеринарно-профілактичних заходів у господарстві.

Діагностика тварин при патологічних змінах статевих органів (кіста яєчників, персистентне жовте тіло, запалення матки, шийки матки і піхви), ізоляція тварин з післяродовими ускладненнями та їх лікування.

Складання плану заходів щодо попередження та ліквідації неплідності та яловості.

Визначення економічних збитків, завданих неплідністю сільськогосподарських тварин.

6. Ветеринарно-санітарні правила під час штучного осіменіння сільськогосподарських тварин, роботи з ембріонами на пункті (лабораторії) пересадки

Організація та проведення санітарних днів на пунктах штучного осіменіння і пересадки ембріонів, дезінфекція приміщень пунктів, інвентарю і предметів догляду за тваринами.

Вивчення санітарно-гігієнічних правил зберігання сперми плідників на пунктах.

7. Екскурсія на племпідприємство

Ознайомлення з організацією роботи на племпідприємстві, породним складом плідників, обладнанням виробничих приміщень, технікою взяття сперми, оцінюванням якості, розбавленням, заморожуванням і зберіганням замороженої сперми.

ГОДІВЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН

Мета практики: набуття студентами вмінь і навичок з відбору середніх проб кормів та органолептичне оцінювання їх якості.

Очікувані результати навчання

Уміти:

- застосовувати методи зоотехнічного аналізу і способи оцінювання поживності

та якості кормів;

- визначати поживність і біологічну активних речовин для організму тварин та прогнозувати їх вплив на продуктивність, стан здоров'я;
- застосовувати сучасні та перспективні технології зберігання і підготовки кормів до згодовування тваринам;
- володіти методами контролю повноцінного живлення тварин.

1. Взяття середніх проб кормів. Зберігання та облік різних видів кормів

Вивчення правил відбору різних видів кормів для аналізу у виробничих умовах. Аналіз якості кормів.

Вивчення правил зберігання і консервування кормів. Облік кормів.

2. Визначення потреби кормів для громадського тваринництва

Аналіз раціонів. Визначення потреби кормів на зимовий та літній періоди з урахуванням затрат кормів на одиницю продукції.

3. Визначення норми годівлі для сільськогосподарських тварин і птиці

Визначення норм та складання збалансованих раціонів для сільськогосподарських тварин і птиці. Аналіз раціонів.

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА І ЯЛОВИЧИНИ

Мета практики: виконання технологічних процесів виробництва продукції скотарства.

Очікувані результати навчання

Уміти:

- оцінювати екстер'єр та конституцію;
- визначати вік тварин різними способами, швидкість молоковіддачі, вгодованність, кондиції;
- складати звіт про рух поголів'я тварин;
- планувати прирости, надій молока;
- вираховувати забійну масу, забійний вихід;
- вести первинний і племінний облік молочної продуктивності;
- бонітувати корів, бугаїв-плідників, молодняк;
- формувати зведену бонітувальну відомість, план селекційно-племінної роботи;
- складати і аналізувати раціони годівлі для тварин різних видів і різного фізіологічного стану;
- годувати молодняк у молочний період;
- застосовувати різні типи відгодівлі;
- планувати потребу в кормах;
- нараховувати заробітну плату та аналізувати розпорядок дня на різні періоди року;
- проводити контрольне доїння, розрахунки в молочному господарстві;

- відбирати середні проби молока;
- дотримуватися правил техніки безпеки під час роботи з тваринами та в молочній лабораторії;
- використовувати різні методи визначення якості продукції скотарства згідно з державними стандартами.

1. Методи оцінювання екстер'єру і конституції великої рогатої худоби різних напрямків продуктивності

Ознайомлення з технікою безпеки під час роботи з тваринами. Окомірне оцінювання екстер'єру корів, бугаїв-плідників, молодняку, Взяття основних промірів тварин для побудови графіка - профіля та індексів тілобудови. Визначення живої маси за промірами, віку тварин різними способами. Ознайомлення з міченням тварин. Визначення швидкості молоковіддачі, вгодованості, кондицій. Ідентифікація та реєстрація тварин.

2. Первинний облік руху поголів'я тварин та контроль за ростом і розвитком

Вивчення і заповнення змісту форм первинного обліку та складання звіту про рух поголів'я на фермі.

Планування приростів і контроль за ростом, розвитком і відгодівлею тварин. Обчислення забійної маси, забійного виходу залежно від віку і вгодованості тварин.

3. Первинний та племінний облік молочної продуктивності в скотарстві, планування надою молока. Проведення контрольного доїння на фермі та визначення вмісту жиру і білка в молоці

Заповнення форм первинного обліку молочної продуктивності, журналу реєстрації вирощування ремонтного молодняку, племінного свідоцтва, картки племінної корови, картки племінного бугая-плідника. Обчислення показників, що характеризують молочну продуктивність: середній надій, удій за лактацію, середній відсоток жиру і білка, кількість молочного жиру; побудова лактаційної кривої. Планування надою молока.

4. Бонітування великої рогатої худоби. План селекційно-племінної роботи

Вивчення інструкції з бонітування корів, бугаїв і молодняку великої рогатої худоби, Бонітування корів, бугаїв-плідників, молодняку. Заповнення зведеної відомості за результатами бонітування тварин у господарстві.

Аналіз плану селекційно-племінної роботи з великої рогатої худоби.

5. Нормована годівля корів

Визначення норм годівлі та складання кормових раціонів для корів різного фізіологічного стану та їх аналіз.

6. Годівля ремонтного і надремонтного молодняку в молочний період та молодняку на відгодівлі. Планування потреби в кормах

Годівля і догляд молодняку в молочний період. Складання і аналіз схеми годівлі молодняку в господарстві. Контроль за ростом і розвитком. Оплата корму приростом.

Типи відгодівлі та годівлі молодняку в різні періоди року. Оплата корму приростом, структура раціону. Годівля молодняку на відгодівлі. Складання кормових раціонів для худоби на відгодівлі.

Планування потреби в кормах на підставі річної структури раціону та річної потреби в кормах різних статевих - вікових груп.

7. Організація праці на фермі та розрахунки в молочному скотарстві

Вивчення і аналіз розпорядків дня для працівників з обслуговування різних статевих - вікових груп тварин. Первинна обробка молока на фермі та розрахунки в молочному скотарстві. Приймання молока, очищення, зважування, охолодження і підготовка його до транспортування.

Перерахунок маси молока з літрів у кілограми і навпаки, перерахунок молока і вершків на молоко базисної жирності, визначення товарності молока і оплати за нього.

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА

Мета практики: виконання технологічних процесів у свинарстві.

Очікувані результати навчання

Уміти:

- оцінювати екстер'єр свиней залежно від напрямку продуктивності;
- визначати м'ясні та відгодівельні якості тварин на підставі даних про контрольну відгодівлю, тип конституції, напрямок продуктивності, проводити мічення тварин різними способами;
- складати плани парувальних пар під час застосування турових, цілорічних, потоково-циклічних опоросів; раціони годівлі для різних статевих-вікових груп свиней, проводити їх аналіз; аналіз розпорядку дня за різних технологій утримання тварин;
- вести первинний та племінний зоотехнічний облік, звітність;
- оцінювати свиноматок, кнурів-плідників і молодняку під час бонітування;
- складати зведену бонітувальну відомість.

1. Екстер'єр, конституція свиней, зв'язок їх з продуктивністю

Визначення бальної оцінки екстер'єру, типу конституції, напрямку продуктивності; проведення нумерації тварин, взяття промірів, визначення живої маси тварин; визначення м'ясних і відгодівельних якостей свиней.

2. Облік у свинарстві. Бонітування свиней

Заповнення форм первинного обліку, складання звіту про рух тварин; заповнення книг обліку парувальних пар і осіменіння, вирощування ремонтного молодняку, книги обліку приплоду і опоросу, племінного свідоцтва, карток племінної свиноматки і кнура-плідника, обліку продуктивності кнура-плідника.

Проведення технологічних розрахунків за потоково-цехової системи виробництва

свинини.

Оцінювання свиноматок, кнурів-плідників і молодняку за бонітувальною інструкцією. Складання зведеної бонітувальної відомості для свиней. Розробка заходів щодо племінної роботи на основі проведеного бонітування.

3. Технологія годівлі та утримання свиней.

Відтворення стада в свинарстві. Виробництво свинини в спеціалізованих і фермерських господарствах

Аналіз розпорядку дня за різних систем утримання тварин, складання кормових раціонів, балансування їх за всіма поживними речовинами та аналіз. Складання рецепта комбікорму. Ознайомлення з технологією утримання, годівлею свиней, організацією праці та основними виробничими показниками комплексу з свинарства.

Складання плану парувальних і турових, цілорічних, сезонних, потоково-циклічних опоросів та їх аналіз. Складання плану парувальних і опоросів для забезпечення працівників господарства необхідною кількістю поросят.

Ознайомлення з формами і типами свинарських господарств. Аналіз діяльності кращих фермерських господарств.

4. Забій свиней, обробка і розробка туш

Екскурсія на м'ясокомбінат. Ознайомлення з технологією забою і обробкою туш свиней.

ТЕХНОЛОГІЯ КОНЯРСТВА

Мета практики: оцінювання екстер'єру, робочої та племінної цінності коней.

Очікувані результати навчання

Уміти:

- визначати біологічні, селекційні та технологічні основи конярства;
- застосовувати прогресивні технології вирощування, тренування коней;
- використовувати кращий досвід господарства різних форм власності.

1. Оцінювання екстер'єру, конституції коней та визначення масті

Оцінювання екстер'єру коней вимірюванням, окомірним і описовим способами. Визначення масті коней.

2. Годівля, догляд та утримання коней у господарстві

Годівля та напування коней. Складання розпорядку використання коней протягом дня. Запрягання та розпрягання коней, складання збруї. Догляд за збруєю.

3. Робочі якості коней та їх використання

Показники робочих якостей коней. Фактори, які впливають на працездатність коней.

Збруя та кінні повозки.

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

Мета практики: виконання технологічних процесів у птахівництві.

Очікувані результати навчання

Уміти:

- аналізувати основні економічні показники птахофабрики, планувати племінну роботу окремих цехів;
- **застосовувати** методики розрахунку та приготування повнораціонних кормових сумішей для птиці

1. Вивчення технологічних процесів на птахофабриці

Ознайомлення з технологічними схемами і картами вирощування молодняку та утримання дорослої птиці, з технологією виробництва яєць і м'яса, особливостями їх годівлі, утримання, використання сільськогосподарської птиці. Ознайомлення з племінною роботою на птахофабриці. Аналіз основних виробничих показників.

2. Інкубація яєць

Відбір яєць для інкубації. Ознайомлення з роботою інкубаційного цеху, режимом інкубації; забійного цеху; цеху з переробки яєць та побічної продукції.

3. Нормування годівлі птиці за широким комплексом поживних речовин

Освоєння прийомів нормування поживних речовин у раціонах сільськогосподарської птиці. Складання рецептів комбікормів для курочок-несучок.

ТЕХНОЛОГІЯ ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА З ОСНОВАМИ ВИРОБНИЧОЇ САНИТАРІЇ

Мета практики: технологія переробки продукції тваринництва з основами ветеринарної санітарії, набута практичного досвіду, розвиток професійного мислення.

Очікувані результати навчання

Уміти:

- визначати породи забійних тварин та їх категорії вгодованості згідно з діючими стандартами;
- виконувати комплекс операцій із забою та переробки туш тварин, птиці, кролів тощо, а також супутньої продукції (крові, субпродуктів, кишкової сировини);
- визначати якість обробки сировини і готової продукції згідно з вимогами стандартів та іншої нормативно-технічної документації; термічний стан м'яса, втрати м'яса під час зберігання у холодильнику;
- вести цехову документацію;
- проводити санітарне оцінювання консервів, аналіз основних показників молока і готової продукції, дотримання правил особистої гігієни і гігієни працівників;
- оцінювати якість готової продукції".
- контролювати роботу систем вентиляції та опалення;

- використовувати засоби для знищення шкідливих комах і гризунів.

1. Технологія виробництва м'ясної продукції. Виробнича санітарія

1.1. Ознайомлення з підприємством з переробки меленої продукції Організація здачі сільськогосподарських тварин і птиці на переробне підприємство. Приймання тварин на забій

Ознайомлення з основними і допоміжними цехами, структурою управління; основними посадовими обов'язками техника-технолога і майстра виробничої ділянки; асортиментом продукції, яку виробляють; планами підприємства; заходами щодо підвищення якості продукції; зниження її собівартості; економічного витрачання сировини і матеріалів.

Ознайомлення з діючими правилами і типовими інструкціями з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки; поведінки на території підприємства, на робочих місцях, з організацією праці та нормами виробітку.

Ознайомлення з організацією транспортування сільськогосподарських тварин і птиці, зважуванням, прийомом на забій, оформлення приймально - передавальних документів. Вимоги до місць забою тварин.

1.2. Технологія забою та первинна переробка Сільськогосподарських тварин і птиці

Ознайомлення з технологічними процесами оглушення великої рогатої худоби, свиней, птиці; знекровлення і забір крові; зняття шкури з туш; видалення внутрішніх органів черевної та грудної порожнини; розпилювання туш по хребту.

Визначення категорії вгодованості забійних тварин відповідно до діючих стандартів і зважування туші. Клеймування органів і туш тварин.

1.3. Технологія виробництва ковбасних виробів і м'ясокопченостей. Виробнича санітарія

Ознайомлення з асортиментом ковбасних виробів і м'ясокопченостей, технологічними процесами виробництва: посол м'яса, дозрівання. Подрібнення, приготування фаршу, шприцювання, осаджування, термічна обробка.

Ознайомлення з діючими стандартами, технологічними інструкціями і рецептами виготовлення ковбасних виробів та м'ясокопченостей, терміном зберігання і реалізацією. Дослідження ковбасних виробів.

1.4. Технологія виробництва м'ясних баночних консервів. Відбір проб, оцінювання якості м'ясної готової продукції

Вивчення технології виготовлення м'ясних баночних консервів. Ознайомлення з підготовкою основної і допоміжної сировини, яку використовують відповідно до рецептури виготовлення консервів. Ознайомлення з технологічним обладнанням, рівнем механізації і автоматизації виробництва. Санітарне оцінювання консервів.

Відбирання проб різних видів готової продукції, підготовка їх до аналізу.

Випробування основних показників готової м'ясної продукції та оцінювання якості готової продукції.

2. Технологія виробництва молочної продукції. Виробнича санітарія

2.1. Ознайомлення з підприємством з переробки молочної продукції

Виробнича санітарія

Ознайомлення з основними і допоміжними цехами, правилами приймання молока, роботою лабораторії з приймання молока, технологічними процесами первинної обробки молока на підприємстві. Перерахунок молока і вершків на молоко базисної жирності. Обладнання з виробництва морозива. Ознайомлення з діючими правилами і типовими інструкціями з охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки.

2.2. Технологія виробництва вершкового масла

Ознайомлення з технологічними процесами виробництва масла, технологічним обладнанням, рівнем механізації і автоматизації виробництва. Обладнання з виробництва вершкового масла.

2.3. Технологія виробництва твердих сирів

Ознайомлення з асортиментом твердих сирів, технологічними процесами: нормалізація молока, зсідання молока, обробка згустку, формування і пресування та соління сиру, дозрівання. Органолептичне оцінювання сирів.

2.4. Технологія виробництва кисломолочних продуктів.

Відбір проб, оцінювання якості молока і готової молочної продукції

Ознайомлення з асортиментом кисломолочних продуктів, технологічними процесами, обладнанням, рівнем механізації і автоматизації виробництва.

Ознайомлення з приготуванням бактеріальних заквасок.

Ознайомлення з роботою лабораторії молокозаводу, з діючими стандартами на продукцію, яку випускають. Проведення відбору молока для оцінювання, аналізу основних показників молока і готової продукції, оцінювання якості готової продукції. Правила техніки безпеки роботи у молочної лабораторії.

3. Технологія переробки продукції інших видів сільськогосподарських тварин і риби та оцінювання їх якості

Технологічні операції переробки кормів і птиці. Передзабійний огляд птиці. Послідовність, правила проведення. Обладнання і механізми.

Технологія отримання та переробки продукції бджільництва. Фасування, зберігання та оцінювання якості меду, воску, апітоксину, бджолиного обніжжя тощо.

Технологія переробки рибної продукції. Зберігання. Оцінювання якості.

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ДРІБНИХ ТВАРИН І ІНШИХ ГАЛУЗЕЙ ТВАРИННИЦТВА

Мета практики: виконання технологічних та організаційних процесів у вівчарстві, кролівництві, звірівництві, бджолярстві.

Технологія виробництва продукції вівчарства

Очікувані результати навчання

Уміти:

- аналізувати виробничі показники;
- складати раціони годівлі овець;

- удосконалювати племінну роботу;
- визначати технічні властивості вовни;
- оцінювати технічні властивості та якість вовни і хутрової сировини;
- бонітувати і стригти овець;
- сортувати, класифікувати, пакувати і маркувати вовну;
- визначати вихід чистого волокна.

1. Технологічні процеси на вівцефермі

Вивчення організації і технології приготування й роздавання кормів, догляд за ягнятами. Визначення основних економічних показників галузі та показників відтворення стада. План племінної роботи.

2. Техніка стриження овець

Засвоєння техніки стриження овець різними способами. Проведення сортування і класифікування вовни; пакування і маркування її, визначення виходу чистого волокна та діючих заготівельних стандартів на вовну.

3. Бонітування овець

Визначення технічних властивостей вовни та її дефектів: розробка заходів щодо їх запобігання. Проведення опису смушків та встановлення їх сортності. Характеристика овчин і визначення їх сортності. Класне та індивідуальне бонітування овець. Аналіз даних з бонітування.

Технологія виробництва продукції кролівництва і звірівництва

Очікувані результати навчання

уміти:

- оцінювати ефективність застосування технологічних процесів на кроле- і звірофермі;
- аналізувати виробничі показники;
- розраховувати потребу в кормах та складати раціони годівлі;
- сортувати шкурки кролів і звірів;
- розраховувати основні параметри кролеферми промислового типу;
- обирати систему утримання.

1. Годівля, догляд та утримання кролів

Годівля та догляд за кролями. Складання раціонів для різних вікових груп, балансування їх за всіма поживними речовинами та аналіз. Ознайомлення з технологією утримання, організацією праці на кролефермі.

2. Утримання та годівля хутрових звірів

Утримання хутрових звірів. Особливості годівлі хутрових звірів. Техніка складання раціонів годівлі звірів. Підготовка кормів до згодовування та їх роздача. Забезпечення звірів водою. Розрахунок річної потреби в кормах.

3. Забій кролів, первинна обробка шкур

Техніка безпеки та виробнича санітарія під час роботи з кролями. Відбір кролів для забою. Проведення забою кролів, зняття шкурок та їх первинна обробка. Визначення стадії линяння кролів, забарвлення і якість волосяного покриву.

Технологія виробництва продукції бджільництва Очікувані результати навчання

Уміти:

- визначати склад бджолої сім'ї;
- розпізнавати візуально різні особини бджолої сім'ї;
- користуватись інвентарем пасічника;
- володіти технікою отримання, зберігання та переробки продукції бджільництва.

1. Бджолина сім'я та її гніздо

Визначення складу бджолої сім'ї. Будова бджолої гнізда. Весняна ревізія на пасіці. Будова вулика. Підготовка до зимівлі. Формування нових бджолосімей. Роїння бджіл та шляхи запобігання йому.

2. Кормова база

Вивчення медоносів полів, садів, лісів, городів і лук. Характеристика основних медоносів. Вибір місця для розміщення пасіки.

3. Інвентар пасічника та будівлі. Отримання, зберігання та переробка продукції бджільництва

Інструменти пасічника, прилади та будівлі. Воскотопки, напувалки, пилковловлювачі. Типи вуликів. Відкачування меду, його очищення та особливості зберігання. Переробка воскосировини. Прополіс та його застосування. Квітковий пилік і перга. Отримання бджолої отрути, Одержання маточного молочка. Основні методи визначення якості продукції бджільництва.

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ І ПЕРЕРОБКИ РИБИ ТА МОРЕПРОДУКТІВ

Мета практики: технологія виробництва продукції рибництва та морепродуктів

Очікувані результати навчання

Уміти:

- визначити типи та виробничі показники ставових рибницьких господарств; технології рибництва, категорії ставів за рівнем інтенсифікації; потребу у посадковому матеріалі для підвищення рибопродуктивності ставу за полі культури; розраховувати потребу в кормах і добривах, щільність посадки риби для різних категорій ставів;
- орієнтуватися у способах технологічної обробки гідробіонтів; готувати сировину і обирати технології обробки за заданими властивостями; здійснювати контроль виробництва.

1. Організація ставового рибницького господарства

Організація ставового рибницького господарства. Типи рибницьких господарств. Відмінності рибогосподарств за системою ведення, ступенем

інтенсифікації.

Поняття про екстенсивне, напівінтенсивне та інтенсивне ставове господарство. Повносистемні та неповносистемні ставові господарства. Категорії рибницьких ставів. Розрахунок площі ставів різних категорій.

2. Інтенсифікаційні заходи у ставковому рибництві

Інтенсифікаційні заходи у ставковому рибництві. Меліорація ставів - екологічна, агротехнічна, біологічна. Удобрення ставів органічними та неорганічними добривами. Розрахунок потреби ставків у мінеральних добривах. Годівля риби. Класифікація кормів та їх характеристика. Оцінювання корму за кормовим коефіцієнтом. Розрахунок потреби кормів на одиницю приросту риби.

3. Вирощування рибопосадкового матеріалу та товарної риби

Зариблення вирощувальних ставків у монокультурі. Особливості вирощування цьогорічок. Вирощування товарної риби за дворічного обороту. Розрахунок щільності посадки личинок коропа у вирощувальні ставки і однорічок коропа у нагульні ставки. Розрахунок потреби господарства у посадковому матеріалі та підвищення загальної рибопродуктивності ставу під час застосування полікультури.

2. ВИРОБНИЧА ТЕХНОЛОГІЧНА ПРАКТИКА

Завдання практики - набуття професійних умінь і навичок із спеціальності, закріплення, розширення і систематизація знань, одержаних під час вивчення спеціальних дисциплін, на основі вивчення діяльності конкретного господарства.

Перед направленням на практику здобувачів освіти ознайомлюють з завданням і програмою практики, формою ведення звіту-щоденника, переліком додатків до звіту-щоденника.

У період технологічної практики здобувачі освіти працюють на робочих місцях, передбачених програмою практики, записи ведуть у звіті - щоденнику відповідної форми, виконують індивідуальні завдання, дотримуються внутрішнього трудового розпорядку і техніки безпеки на робочих місцях. Згідно з положенням про практику до керівництва залучають викладачів спеціальних дисциплін.

2.1. Ознайомлення з підприємством та інструктаж з охорони праці

Ознайомлення з природно-кліматичними умовами господарства, його розмірами, виробничою структурою довірними зобов'язаннями, переробними підприємствами, перспективою розвитку.

Вивчення кормової бази господарства: структура посівних площ, особливості агротехніки та урожайність кормових культур, кормові угіддя та їх використання, ефективність використання багаторічних культур пасовищ; способи заготівлі та зберігання кормів, організація зеленого конвеєра. Аналіз забезпеченості господарства кормами, матеріально-технічними ресурсами і кадрами.

Ознайомлення зі станом розвитку тваринництва, структурою поголів'я тварин у господарстві, їх продуктивністю; із сучасними технологіями в тваринництві. Проведення бесіди зі спеціалістами, загальний інструктаж з охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії.

Робота дублером оператор штучного осіменіння сільськогосподарських тварин

Підготовка робочого місця відповідно до ветеринарно-санітарних вимог; проведення ветеринарно-профілактичних заходів щодо боротьби з неплідністю і яловістю; стимуляція статевих функцій; вжиття заходів щодо профілактики і лікування захворювань статевих органів самок; прийом з племпідприємств сперми, правильне її зберігання і транспортування протягом всього терміну використання; проведення розморожування глибоко замороженої відповідно до інструкції, вміння виявити самок сільськогосподарських тварин в охоті; ведення календаря оператора; проведення відповідно до діючих інструкцій штучного осіменіння; підготовка розчинів, які використовуються під час стерилізації інструментів та обладнання для перевірки якості сперми плідників; проведення в найбільш оптимальні строки осіменіння самок сільськогосподарських тварин відповідно до інструкцій і плану штучного осіменіння; діагностика вагітності самок; уміння вести звітну та допоміжну документацію; дотримання ветеринарно-санітарних правил охорони праці, техніки безпеки і протипожежних заходів.

2.3 Робота дублером техніка-технолога з виробництва продукції тваринництва

Ознайомлення із завданням ферми, структурою стада, продуктивністю тварин, розпорядком дня, виробничими та економічними показниками господарства; аналіз забезпеченості кормами, зберігання та підготовка їх до згодовування, визначення норм і складання раціонів із урахуванням продуктивності та фізіологічного стану тварин; контроль за правильним використанням кормів, участь у складанні зеленого конвеєра.

Робота з організації стійлового і пасовищного утримання тварин, організація та обладнання літніх таборів; складання плану парування і отелення, штучного і природного осіменіння тварин; вжиття заходів, передбачених планом племінної роботи.

Розробка і аналіз річного виробничого завдання ферми.

Прийом, облік, оцінювання якості, первинної обробки, зберігання і транспортування продукції. Вивчення обов'язків керівника ферми, форми оплати праці і нарахування заробітної плати основним категоріям працівників; сучасні форми організації праці та її оплати.

Визначення резервів збільшення виходу продукції, підвищення її якості та зниження собівартості, ефективності виробництва продукції тваринництва. В ринкових умовах вивчення досвіду роботи передовиків виробництва. Ведення первинного зоотехнічного та племінного обліку на фермі.

Збір і аналіз матеріалу для написання курсової роботи.

2.4. Робота дублером техніка-технолога з переробки продукції тваринництва

Ознайомлення з підприємством з переробки м'ясної продукції, організацією здачі сільськогосподарських тварин і птиці на переробне підприємство та приймання

їх па забій. Технологія забою і первинна переробка сільськогосподарських тварин і птиці. Технологія виробництва ковбасних виробів і м'ясокопченостей та м'ясних баночних консервів. Відбір проб, оцінювання якості м'ясної готової продукції.

Технологія виробництва молочної продукції.

Ознайомлення з підприємством з переробки молочної продукції. Технологія виробництва вершкового масла, твердих сирів, кисломолочних продуктів і питного молока. Відбір проб, оцінювання якості готової молочної продукції та молока. Технологія переробки продукції тваринництва, а також вивчення досвіду роботи фермерських господарств.

2.5. Виробничі екскурсії

Проведення екскурсій в інші господарства, науково-дослідні установи для вивчення технологій виробництва та переробки продукції тваринництва, а також досвіду роботи фермерських господарств.

2.6. Оформлення звітної документації з практики

Звітом за практику є звіт-щоденник з детальним описанням виконаних робіт і доповнення до нього (індивідуальне завдання викладачів).

Звіт-щоденник, додатки і характеристику підписує керівник практики і завіряє печаткою базового господарства.

У звіті-щоденнику кожний день роботи студента відмічає підписом керівник ділянки, де проводиться практика.

3. ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА

Важливе місце в підготовці фахівців відведено переддипломній практиці здобувачів освіти у кращих сільськогосподарських і переробних підприємствах різних форм власності, з якими укладені відповідні договори.

Здобувачів освіти, які мають академічну заборгованість, до проходження переддипломної практики не допускають.

Основні завдання проходження переддипломної практики:

- закріплення, систематизація, поглиблення теоретичних знань, набутих в процесі навчання;

- вдосконалення практичних умінь і навичок, безпосередньо на підприємствах;

- ознайомлення з передовою технологією, організацією праці та економікою виробництва і переробки продукції тваринництва, економіста та інших працівників.

Ознайомлення з господарством. Інструктаж з охорони праці

Ознайомлення з природно-кліматичними умовами господарства, спеціалізацією, виробничою структурою, перспективами розвитку.

Інструктаж з охорони праці на робочому місці.

Робота на посаді дублера:

Техніка-технолога з виробництва продукції тваринництва

Ознайомлення з посадовими обов'язками і правами техника-технолога з виробництва продукції тваринництва, організацією зоотехнічної та ветеринарної

служби господарства.

Визначення забезпеченості кормами і аналіз кормової бази. Витрачання кормів, виробництво продукції тваринництва, її якість і реалізацією.

Санітарний стан тварин, тваринницьких приміщень, прифермських молочних приміщень для зберігання кормів та інших підсобних приміщень.

Виконання розпорядку дня на фермі. Ознайомлення з організацією і складання плану селекційно-племінної роботи на фермі, участь у бонітуванні сільськогосподарських тварин, вирощуванні племінного і ремонтного молодняку. Вжиття заходів щодо збереження приплоду молодняку.

Організація відтворення сільськогосподарських тварин. Вжиття заходів щодо усунення неплідності у сільськогосподарських тварин.

Складання статистичних звітів і ведення первинного і племінного обліку.

Техніка-технолога з переробки продукції тваринництва

Ознайомлення з підприємством з переробки продукції тваринництва посадовими обов'язками і правами техника-технолога з переробки продукції тваринництва. Ознайомлення з організацією приймання сільськогосподарських тварин і птиці на забій, технологією забою, обробки та переробки їх на ковбасні вироби, м'ясокопченості та м'ясні консерви.

Технологія приймання та переробки молока на вершкове масло, тверді сири, кисломолочні продукти, питне молоко та інші види молокопродуктів.

Технологія переробки продукції інших видів сільськогосподарських тварин і риби.

Технологія відбору проб м'ясної, рибної та молочної продукції для оцінювання їх якості. Ефективність переробки та реалізації продукції в умовах ринкової економіки.

Економіста підприємства

Ознайомлення з посадовими інструкціями економіста, керівника господарства і головних спеціалістів.

Ознайомлення з перспективним планом розвитку, бізнес-планом, основними показниками виробничо-фінансової діяльності та річними виробничими завданнями тваринницьких ферм.

Ознайомлення із системою оплати праці в тваринництві.

Ознайомлення з основними економічними показниками роботи господарства за останні 2-3 роки, їх аналіз.

Ознайомлення з диспетчерською службою і діловодством господарства.

Виробничі екскурсії

Екскурсії у кращі підприємства з виробництва і переробки тваринницькою продукції, науково-дослідні установи. Вивчення технології, організації і економіки виробництва і переробки продукції тваринництва, досягнень науки і передової практики.

Узагальнення матеріалів і оформлення звіту-щоденника

Упорядкування, систематизація, узагальнення та оформлення звітної документації, виконання програм практики за встановленими формами і вимогами, розробленими закладом освіти.